

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak dan opoldan.

Naročnina za avstro-ogrske kraje mesečno 2 K, za Nemčijo 2'25 K, za Ameriko 2'75 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati. Tristopna petlet-vrstica 26 vin. za enkrat, 20 vin. za dvakrat; večkrat po dogovoru.

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

57. šteč.

V Ljubljani, v torek, dne 28. maja 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Frančiškanske ulice šteč. 8/I.

Disciplina?

Volitev v državni zbor je donesla v Ljubljani jugoslovanski socialni demokraciji navidezno precejšen poraz, s tem da je vdarila v njeno disciplino. Stranka na ožji volitvi aktivno ni bila udeležena: proglasila je abstinenco in vendar je nemajhno število socialnih demokratov šlo volit župana Hribarja.

Ne bo težko pogoditi pravi vzrok, oziroma prave vzroke tega pojava!

Denimo za danes na stran okolnost, da je razpolagal Iv. Hribar kot mestni poglavar z razsežnim administrativnim aparatom in da se je kolesju tega uradnega stroja podrejeno oboje: za časa volilne borbe prav urno sukalo; preskočimo za danes tudi kričeča dejstva, da se je tuintam uplivalo na socialno-demokratske volilce z uradnim pritiskom. V sledečem hočemo presojati to kršitev strankarske discipline nepristransko, sine ira et studio, v prvi vrsti s stališča javnega političnega mnenja, ki dejansko vlada v Ljubljani.

V tem volilnem boju je odločeval kot glavni faktor edinole antiklerikalizem, »protifarstvo«; posamezni strankarski programi niso uplivali mnogo. Volilni boj se je vršil v znamenju binoma: klerikalizem — antiklerikalizem; socializem je bil po vladajočem političnem mnenju že vnaprej izločen iz politične kombinacije. — Mlad je slovenski socializem in vzhic vsemu napredku se mu doslej še ni posrečilo prevreči politično mnenje in namesto binoma: klerikalizem-antiklerikalizem, postaviti politični trinom: klerikalizem — liberalizem — socializem.

Ljubljansko prebivalstvo v politiki ne sodeluje in ne živi; šele hrup ga predrami. Političnega razvoja ne pozna: takrat, ko se zbudi, pa srka z navivno slastjo protiklerikalna ali pa narodna gesla, ki so sfrzela in iz katerih je po zaslugi vodilnih strank že davno vsa vsebina iztekla.

Že samo ta politična sfera ljubljanska bi bila odločilna; toda za kršenje strankarske discipline je odpornih še mnogo, mnogo drugih postranskih vzrokov. Omenjamo le, da so na dan ožjih volitev, celo tisti hip, ko so prosjčili liberalni veljaki od moža do moža za naše glasove, razširjali liberalni agitatorji, s patentom in brez patenta, letake, v katerih je bil izmišljen sklep stranke, češ, da naj gredo socialni demokratje volit Hribarja.

Volilni boj, ki ga je ob tej priložnosti vprizorila liberalna stranka, je globoko žalil čast slovenskega delavstva: slovensko delavstvo je bilo žrtev od liberalcev aranžirane politične mistifikacije. Vendar so delavci — volilci in celo socialni demokratje rajši volili liberalno, kakor da bi se bili vzdržali volitve, ker so liberalci precej spretno fingirali nevarnost, da utegne Hribar pasti in razširjati druge najraznovrstnejše laži med volilci.

Župan Hribar je zmagal, renomiral je protiklerikalstvo in narodnost proti klerikalno-nemški volilni alijanci ter dopuščal, da se je delalo zanj z umazanimi pomočki. Vera v te volilne mahinacije in v Hribarjevo naprednost, nepoznanje političnega položaja, neupoštevanje krutih žalitev — to je pognalo poleg drugih vzrokov mnogo naših volilcev proti sklepu stranke na volišče. Bila je to kršitev discipline. Spričo vseh dogodkov, spričo politične sfere v Ljubljani je bil ta pogrešek zakriviljen poglavito po političnem momentu: rušitev discipline je prozvala nejasnost volilcev glede politične situacije.

Za vsem tem pa se skriva korenina zla: Socializem še ni dosegel globoko vsajen v srce in dušo ljubljanskega proletariata; razredno stališče v njem ni še dovolj vkoreninjeno in socialno-demokratska strankarska zavest je še prepovršna in preplitka. Politična organizacija je prerahlila in prenepopolna, strankarsko življenje je prerazlito, da bi se mogli razviti intenzivni medsebojni stiki delavskih življev.

Pojdemo pa zopet na delo! Toda delo mora biti sistematično. Argumenti našemu delu ne smejo biti budalosti naših protivnikov: sami moramo biti svoji vzgojniki in svoj namen. Taka fraza, kakor je zmagala v Ljubljani, more zmagati tako sijajno ob takih razmerah le tam, kjer si stoji nasproti nedoločenost in nejasnost položaja. Smer našega ljubljanskega dela mora biti: popolnitev organizacije, poglobitev strankarske izobrazbe ter razredne zavesti in koncentracija soc.-demokratskega strankarskega življenja.

Mladočeška taktika.

Praga, 20. maja.

Po volitvah z dne 14. maja, ko je osvojila češka socialno-demokratska stranka na prvi naskok 22 mandatov, česar ni pričakoval noben nasprotnik in česar niti stranka sama ni prav upala, je zlezel nasprotnikom strah v kosti, ki je napotil Mladočehe na to, da so se začeli družiti kar z vsemi sovražniki socialnih demokratov, ne glede prav nič na kvaliteto strank, le da bi preprečili socialnim demokratom pridobitev še kakšnega mandata pri ožjih volitvah.

zakonu, kajti... ona... ona... me je ostavila že po prvi noči... pobegnila je bogvedi kam.

Zjokal se je, potočil otroče solze, jadicuje. In jaz sem stal poleg, hladen je bil moj pogled, brez sveta prijateljskega sem bil...

— Obžalujem vas, obžalujem nesrečo, gospod Zagrajski.

— Hvala, prijatelj, hvala! Tu doli dobim sveti mir, zaželeni mir v globoki strugi, v požrešni Krki...

Poljubila sva se in on je odšel tja v divji gozd, v skrivnostno smrečje, v grobni mrak je krenil v srčni boleti.

Zrl sem za njim, da ga je skrilo gosto vejevje temnih smrek. Zemljo je objel hladen mrak, pod menoj so šumeli valovi vabljive struge — — —

Mesec dni pozneje sem srečal Zagrajskega na prašni cesti. Bil je resen, otožen.

V duhu sem zrl obraz polnolične Ivane z brazgotino na nosu. Na smeh je igralo njeno rdeče lice, ironično kakor bi se posmehovali mučencu in sotrudniku prosvetivemu.

Znova je posvetil svoje delavne moči gospod Zagrajski procvitu narodnega dela. Nekoč je prižgal doma vošeni sveči, postavil razpelo na mizo in svečano prisegel, da prične znova neumorno delovanje za narod, večno delovanje — trudapolno, a plodonosno.

Postal je žurnalist.

V. S.

PODLISTEK.

Človek in pol...

Pokazal je za krčmo, kjer sta sedeli nekoliko starejša debela dama zarudelih lic v rdeči židani bluzi in suhotna devica bledega obraza z bistrim pogledom iz temnomodrih oči.

— Čestitam, gospod Zagrajski, čestitam! Bilo srečno!

Ivana! Marta! — je zaklical z visokim glasom.

Ozrli sta se na naju, odzdravili z globokimi pokimljaji in se radostno smehljali.

— Srečni ste, gospod Zagrajski! Kmalu bodele zakonski mož ob zali, mladi gospej. Krasno, zares krasno. Kakor boginja je vaša zala krasotica. Srečni bodele.

— Mislite? — Hm, čudak ste, še vedno čudak, kot ste bili. Motite se, ako mislite, da poročim mlajšo. Ivana bo moja, njena okrogla lica, ogromni stas. Kaj bi s slabotnim dekletcem? Ali se vam dopada Marta?

— Gospod Zagrajski, vi ste materialist...

Zategnilo se mu je lice, zabučal je smeh, dami sta globoko pokimali, Ivana je zaklicala z zvonkim glasom: Franjo!

Razšla sva se.

Mislil sem vsakovrstno, posmijal se sebi in njemu, v glavo mi je dahnil spomin nekdanih

dni. Nisem ga prav razumel, nejasno je bilo mojim očem.

Globoko v dušo mi je legel radostni izraz razkošne Ivane, bistri pogled blede Marte. — — —

* * *

Ob solčnem zatonu se je zlatilo nebo. Tisočere barve so se prelivale, druga v drugo prehajale nevidno, polagoma.

Na samotni stezi kraj divjega smrečja za nizko bolniško mrtvašnico je stal človek. Z njegovim suknjicem se je igral veter, ki je nagajivo vel osamljencu na kameniti poti v obraz.

Stopil sem tja, kjer je stal moj intimni prijatelj, Zagrajski. Ogovoril sem ga.

— Vi tukaj — in okrenil se je plašljivo; v me so posijale velike, svetlikave oči. — Vi tukaj! Mislil sem, da sem sam... sam.

— Kako to? Ali se počutite slabo?

— Lažnjivi svet, sovražni svet! Zlo in gorje spremljata človeka. Laž, zavist, kriva sreča stoji človeku na potu. Blatno življenje nam je dar iz zavidljivih rok nebeskih bogov, divji obup biser v njem... Mislite!

— Gospod Zagrajski, vi ste postali pesimist!

— Ha! ne umejete me.

— Moja ljubezen je pokopana, mrtvo je moje življenje. Brez sreče sem živel, brez živalskih strasti, črnih nagonov, mlad človek in nedolžen. Ali... zaljubil sem se... poznali ste jo, Ivano, videli ste njena rožna lica na onem proščenju. Poročila sva se, ali le kratko so sijale vabljive zvezde mojemu

Vse takozvane mlade stranke, narodno-socialna, radikalno državno-pravna i. t. d. so izšle po večini iz mladočeskih vrst ter so si dale nalogo, uničiti Mladočeha. Do noža je segalo sovraštvo med obema taboroma. Vse to je sedaj pozabljeno. Iz spomina so izbrisane vse kľofute, ki so si jih vzajemno dajali in kakor najboljši prijatelji marsirajo v eni vrsti proti nasprotniku, ki je res nasprotnik.

Samo Masarykovci so odklonili to zvezo, ki more honotno stranko samo kompromitirati. Ali ta stranka je še maloštevilna, ker ne dela z demagogijo in s prostimi slagerji in v večini volilnih okrajev ne more odločevati. Koalicija vseh proti eni stranki bi bila lahko povzdignila mladočeski pogum, ako bi bili imeli dobro vest. Vendar jih ni zapustil strah do zadnje ure. Za to govore sredstva, katerih so se posluževali proti socialnim demokratom. Ženialna niso bila, pač pa perfidna. Polotili so se namreč sumničnja.

V praškem okraju Novo mesto se je zgodilo pri glavni volitvi, da je prišel nemški števeni kandidat Richter v ožjo volitev. Mogoče je postalo to vsled tega, ker je kandidiral antisemitični Mladočeh Břesnovsky proti oficialnemu mladočeskemu kandidatu in so se vsled tega cepili češki glasovi tako, da je prišel nemški kandidat na drugo mesto. Taki slučaji se v narodno-mešanih mestih lahko zgodijo in zaradi njih ne bi bilo treba nikomur izgubiti glave. Mladočehi so pa porabili to priložnost, da so sumničili — socialne demokrate. «Narodni Listy» so zadnje dni večkrat povpraševali, ali bi bilo mogoče, da bi socialni demokratje glasovali za Nemca Richterja. Mladočeski organ je seveda rekel, da sam ne verjame tega, ali z verodostojne strani se mu je baje naznanilo, da je bil socialno-demokratični poslanec Černý v nemški kazini in da je tam sklepal kompromis. Razume se, da je «Pravo Lidu» takoj dementiralo to vest, ki so jo nasprotniki razširjali edino v ta namen, da bi škodovali socialno-demokratičnim kandidaturam, kar jih je bilo v ožji volitvi. Naravnost se pač ni upal trditi noben list takega kompromisa; računali so pa na nerazsodnost volilcev, ki bi lahko začeli dvomiti in si mislili, morda je pa vendar kaj resnice na tem.

Nasprotno pa se ni zdelo Mladočehom nič hudo, da so pri ožji volitvi na Višegradu prišli nemški menihi z Emavza in kanoniki višegradskega kapitlja glasovat za mladočeskega «svobodomiselnega» kandidata.

Taktiki koaliciji neznajnih strank je tudi pripisati, da sta bila 24. maja izvoljena dva klerikalca, pater Zahradnik v kmečkih občinah sedlčanskega okraja in pater Horsky v nahodskih kmečkih občinah, v Jaroměru pa blazni grof Sternberg. Ako bi bili klerikalci odkazani na lastno moč, ne bi bil na Češkem niti eden izmed vseh izvoljen. Oba patra se morata tudi pri Mladočehih uljudno zahvaliti za pomoč in podporo.

Sodrugí zaupniki

ki imajo bloke za dnevnik, se opozarjajo, da se najkasneje do vštetega 3. junija zglašijo v upravníštvu „Rdečega Prapora“.

Zunanje organizacije, sodruge in zaupnike, ki še niso odračunali za dnevnik, se naproša, naj to store v najkrajšem času.

Upravníštvo „Rdečega Prapora“.

Politični odsevi.

Pruski policijski sistem. Pruska policija je že od nekdaj na slabem glasu, da kaže v kršenju gostoljubja občudovanja vredno gorečnost. — Minuli teden se je nadvilo več kriminalnih uradnikov v rusko čitalnico v Berlinu in odvedlo 35 ljudi, ponajveč dijakov in žensk v zapor, ne da bi se na izrecno zahtevo legitimirali. Vsak, kdor ni imel slučajno legitimacije v rokah, je moral ob asistenci policije na policijsko ravnateljstvo. Postopali so skrajno impertinentno. Zaplenili so več knjig nedolžne vsebine in jih odnesli seboj, ne da bi izgovorili kako pobotnico. Čitalnico so zapustili, zatem ko so vse preobrnili, nezaklenjeno. — Kot vzrok aretacije navaja policija sum, da so ruski dijaki v tesni zvezi z berlinskimi anarhisti.

Stolipin o kmečkem vprašanju. Kakor svoj čas Gorevkin, toda z večjim taktom je minuli teden razvil Stolipin v dumi svoje nazore o rešitvi kmečkem vprašanju. Najprvo se je pečal z agrar-

nim programom levičarskih strank in kadetov. Podržavljenje vse zemlje je brezpogojno zavrgel kakor tudi princip konfiskacije. S tega stališča je odklonil agrarne načrte vseh teh strank. V nadaljnjem govoru je razvil dvojne pozitivnih misli, kako se namerava vlada lotiti kmečkem vprašanju. Predvsem namerava nakazovati potom kmečke banke kmetom dolgoobročna hipotekarna posojila v svrhu nakupa zemlje. Poleg tega hoče uvesti eksproprijacijo veleposestev, ampak v tako smešno neznaťni meri, da o kaki rešitvi kmečkem vprašanju ne more biti govora. — Govor je napravil slab vtisk na centrum in levico, zlasti pa na kmečke poslance. Če vlada ostane pri tem, da zdravi rusko kmečko bolezen s takimi marijateljiskimi kapljicami, stojimo pred novo kmečko revolucijo.

Kriza v francoski radikalno-socialni stranki. Camille Pelletan, dosedanji predsednik te stranke, je zbornici z drugim voditeljem te skupine Boutardom javil svoj izstop. Ne ugaia mu stališče stranke, ki meri popolnoma na desno. — Pričakovati je, da potegne Pelletan še več članov s seboj, ki bodo skupno s socialnimi demokrati tvorili radikalno opozicijo proti sedanji vladi.

Sodrugí, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitujte „Rdeči Prapor“!

Domače stvari.

«Učiteljski Tovariš» opozarja z veseljem na uspehe socialne demokracije pri državnozbornskih volitvah. Da, če je odkritosrčno to veselje, veseli tudi nas ta pozornost. Obenem pa omenjamo, da imamo vsak dan več dokazov, kako ostudno se bori reakcija proti vsem našim akcijam, ki so vendar napredne, ki morejo edino neodvisno od vseh unanjih vplivov delovati za napredek slovenskega ljudstva. Sovraštvo, ki ga seje reakcija med svoje pristaše do nas in vseh naprednih stanov in strank bo v bližnji bodočnosti še večja ovira pri prosvetnem delu, kakor je že danes. Zadnji čas bi bilo torej, da se prične z delom, da se gladi pot med narod in da se prične dajati priznanja poštenemu delu. To načelo mora zmagati tudi pri Slovencih.

Socialna demokracija v parlamentu je že precej zastopana. Pri zadnjih volitvah se je v Avstriji posebno izkazala. V državni zbor pošlje kar 84 socialnodemokratičnih poslancev, ki reprezentirajo naravnost velikansko silo. Pa tudi po drugih državah je naša stranka že precej zastopana, tako ima soc. dem. poslancev. Danska 24, Nemčija 43, Belgija 30, Francija 76, Holandska 7, Švedska 13, Angleška 30, Italija 21, Norvegija 5, Avstrija 84, Švica 2, Srbija 1. Če primerjamo število socialističnih poslancev s številom vseh poslancev, ima stranka najvišji odstotek na Danskem, v Belgiji in kot tretji v Avstriji. Socialna demokracija pri nas je s tem vstopom prevzela ogromno odgovornost, ki morda ni nikjer tako velika kakor prav pri nas, kjer reakcija in klerikalstvo prihaja z navalom.

Narodno-napredne stranke izvrševalni odbor objavlja v sobotni številki «Slovenskega Naroda» zahvalo gospodom volilcem, ki obsega sledeči zanimivi odstavek: «Pravega uspeha nismo dosegli drugje kakor v Ljubljani, vendar je pa število volilcev, ki se niso uklonili ne klerikalnemu terorizmu ne socialno-demokratičnemu vabljenju, toliko veliko, da se sme že danes reči, da naša stvar napreduje. . . » Malo čudno je to opazovanje narodno-napredne stranke. Izven Ljubljane se vendar ne da govoriti ne o pravem, ne o nepravem uspehu. Saj vendar narodno-napredna stranka ni kandidirala nikjer drugje, kakor v Ljubljani. Število volilcev, ki se niso uklonili i. t. d., torej ni za narodno-napredno stranko nikakšno. Kaj si hoče lastiti glasove, ki sta jih dobila agrarca Dekleva in Gruđen, ali tiste, ki so bili oddani za neodvisnjaka Žirovnika? Nobena teh kandidatur ni bila postavljena na program narodno-napredne stranke, ki je tako po rakovo napredovala, da se na deželi ni upala niti vstopiti v volilni boj, vsaj pod lastno firmo ne. A tudi če se prizna vsem tistim maskiranim kandidaturam, da so bile njene, je napredovala tako, da je dobila manj glasov, kakor pri zadnjih volitvah. In če bi bilo tudi nekoliko drugače, bi prišel napredek zelo — pozno. Saj ni prišla narodno-napredna stranka danes na svet! Na svoja stara leta napredujejo živi organizmi navadno h grobu; zgodi se, da vzplamti življenje na smrtni postelji še enkrat v povečanem žaru, a to je navadno tudi zadnji pojav življenske moči. Potem sledi kolaps. Liberalizem nima več vsebine, umetnim potom se mu je ne more vpumpati, politično telo brez vsebine pa mora razpasti, če je to voditeljem všeč ali ne.

Za elektro-inštalaterje. Po sporočilu ravnateljstva urada za pospeševanje obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu na Dunaju, so priprave za

otvoritev vzornega obrata za elektro-inštalaterje toliko dovršene, da se more prvi obratni tečaj pričeti 10. junija t. l. Ta vzorni obrat ima namen, da si v njem že poslujoči mojstri in pomočniki elektrotehničnih in kovinskih obrtov spopolnijo svoje znanje v onih strokah elektrotehnike, katere so rokodelcem sploh dostopne. Posamezni obratni tečaji trajajo do šest tednov in se vrše večkrat na leto. Z ozirom na to, v katerih panogah elektro-inštalacije se hoče kdo izobraziti, določi urad za pospeševanje obrtov, koliko časa ima vsak udeleženc obiskovati tečaj. Za tega, ki se hoče vdeležiti vseh vaj, traja tečaj šest tednov, sicer se pa primerno skrajša. Ubožni obrtnikom se lahko podelijo ustanove po 20 K na teden, zunanjim stipendistom se tudi povrnejo vozni stroški od bivališča na Dunaj in nazaj. Prošnje za vsprejem in ustanovo se morajo lastnoročno spisati in poslati uradu za pospeševanje obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu na Dunaju IX/2, Severingasse 9. Na otvoritev tega novega vzornega obrata se opozarjajo zainteresenti s pripomnjo, da se dobijo podrobnejša pojasnila o tem vzornem obratu in vsprejemnih pogojih pri uradu za pospeševanje obrtov v c. kr. trgovinskem ministrstvu in pa pri predstojništvu tukajšnje zadruge kovinskih obrtnikov.

Za dr. Šušteršiča morajo biti zadnji dnevi zelo neprijetni, k' njemu spati ne puste. Do 23. maja je vse, kar je klerikalnega v državi, pričakovalo veliko klerikalno večino za državni zbor. Med temi upajočimi je bil tudi dr. Šušteršič, ki ni zadovoljen, da je vodja kranjskih klerikalcev, ampak stremi z vsem hrepenenjem svoje duše v višje sfere, tja, kjer se navadni zemljani pretvorijo v ekscelence. Splošna in enaka volilna pravica, ki jo smatrajo plebejci za sredstvo obširnega izravnanja političnih pravic, je bila v fantaziji klerikalnih prvakov lestva, po kateri se prijetno spleza v višave zemeljskih bogov. Do dobrega so bili prepričani, da jim nasuje volilna reforma vso moč v naročje. Enakega prepričanja so bili seveda tudi naši liberalci s svojim bistrim političarjem Tavčarjem na čelu. A danes je edina rešitev klerikalizma še mogoča iz Galicije. Ako ne dobi zlahta tam prav velike večine, tedaj so nade klerikalcev na majoriteto v parlamentu splavale po vodi in z njim je odplaval tudi up gospoda in gospe Šušteršič na naslov ekscelence. Na Dunaju so že sestavljali novo ministrsko listo, v kateri si je pridržal odlično mesto seveda hofrat Gessmann, a njegova «Reichspartei» se je pri volitvah raztajala kakor sneg in težko, težko, da bi bili ministrski portfelji krščanskim še na razpolago, kakor so sanjali pred volitvami. Kjer pa ne bode ničesar za Gessmanna, kako naj bi bilo tam za Šušteršiča kaj? Mnogo teme je na Kranjskem, ali za celo državo je vendar ni dovolj.

Slovenski klub na Dunaju. Volitve na Slovenskem so končane. V nasprotju z vso ostalo Avstrijo je zmagala pri nas na celi črti reakcija. Ne udajajmo se prav nič slepilom. Slovenija je poslala na Dunaj 24 čistokrvnih reakcionarjev. Med temi so štirje izvoljeni na «liberalni» program, ta program pa je silno oskubljen in povprečni liberalec iz drugih krajev bi se branil ta program priznavati. Dečim so izvenkranjski «liberalci» v pekoči žeji po mandatu hiteli dopovedovati, da bodo v cerkveno-političnih vprašanjih postopali iz «katoškega», t. j. iz konfesionalnega in klerikalnega stališča, so bila ljubljanskemu «liberalcu» vsa pojasnila o tem predmetu zelo odveč in umikal se jim je ves čas volilnega boja. — Dva slovenska poslanca — v Trstu in Istri — sta izvoljena na narodni program. Politični razvoj v teh krajih se ni dospel tako daleč, da bi se politična ločitev izvedla na podlagi socialne strukture ali življenjskega naziranja. — Končno je izvoljenih 18 slovenskih klerikalcev, ki imajo svoje vspehe pripisati obsežni cerkveni organizaciji, ki jim opravlja izborna službo, in demokratični maski, ki so si jo nadel. — Vse te razlike so navidezne in nebitvene: vse stranke združuje v enotno maso okolnost, da zastopajo vsi brez izjeme kapital, naj si je zastopan v veleposestvu, industrijskih ali trgovskih podjetij. Kapital in njegovi interesi pa so vsledkar konservativni, ker hoče kapital vselej konservirati tiste gospodarske in politične okoliščine, v katerih se je rodil. Reakcija, zastopnica slovenskega kapitala, ki se četudi neznatnejši po svoji naravi od tujega prav nič ne razlikuje, je zmagala na celi črti, socialno-demokratična stranka, politična zastopnica dela, je to pot ostala brez zastopstva, dasi je dosegla lepo število glasov. — Slovenski klub pa naj bo edin, ali pa naj gre vsled osebnih nasprotij narazen, bo v vsakem slučaju ena izmed cokelj na avstrijskem parlamentarnem vozu. Dejstvo, da na vsem Slovenskem ni izvoljen niti eden resnično napreden poslanec, to je naša narodna sramota; kdor bi po parlamentarski delegaciji sodil Slovence, temu se zdita slovenstvo in reakcionarstvo dve besedi za eno stvar. Kakor pa je pokazal volilni izid, se je začelo tudi pri nas že daniti tudi pri nas obstoje že močni nastavki za upanje. da slovenska politika krene na nova pota. V naših rokah in v naši moči je, da to upanje opravičimo, da zbrizemo sramoto, ki smo si jo Slovenci sami zakrivali.

Gimnazijev je v Avstriji 228, na katerih je 83.056 učencev in 4689 profesorjev. Realnih gimnazijev je 17 s 4408 učenci in 361 profesorji. Slovencev studira na gimnazijah 2614.

† **Steinbach.** Umrl je na Dunaju predsednik najvišjega sodišča, Steinbach, ki se je odlikoval po modernem socialno-političnem naziranju. Za Taafeja je izdelal demokratičen načrt splošne in enake volilne pravice, ki se pa vsled opozicije konservativnih elementov pod vodstvom kranjskega Hohentwarta ni izvedla. Dalje je Steinbach oče davčne reforme in reforme valute.

Kje pa gori? Ko se je po hudem naporu posrečila Hribarju zmaga in se razlegli z grada prvi streli, so se stare žene, ki glede politično-taktilnih potez ljubljanskega župana niso na tekočem, strahoma vpraševale: Kje pa gori? — Kregar je pogorel, se je glasil žalostni klerikalni odgovor.

Letošnji shod svobodomiselnikov se bo vršil v Pešti od 8.—11. septembra. Razpravljalo se bo zlasti o posvetni šoli, o ločitvi cerkve in države, o rodoljubju, svobodnem mišljenju i. t. d. — V Avstriji kaj takega ne bi bilo mogoče prirediti. Dunajski krščanski socialci bi že pokazali svobodnim mislecem, kako oni umevajo svobodo.

Boj za žganje. Habski kralj Menelik je dvema Armencema oddal ali pravzaprav prodal pravico, v njegovi državi izdelovati in razpečevati žganje. Vsled tega je nastala velika razburjenost med francoskimi tovarnarji spirita in žganja. Zahtevajo od svoje vlade, da stori vse potrebne korake, da se Habsani ne bodo opijali z ameriško, ampak s francosko vodko. Temu se pravi: kulturo širiti med afriškimi narodi!

Vrhnika. Gospod Franc Jurca, veleposestnik, gostilničar in pristen liberalec, se je izrazil, da bi se moglo delavcem zabraniti, da čitajo časopise, knjige i. t. d. Povod tem »plemenitim« želim bile so državnozborske volitve, ki menda niso izpadle po volji »liberalnega« g. Jurca. Ali je g. Jurca tudi takrat kaj govoril, ko še ni bil veleposestnik in gostilničar?

«Edinost» je bila zopet huda na socialne demokrate. To je namreč njen vsakdanji posel. Sedaj ji niso všeč istrski sodrugi, ker so glasovali v italijanskih okrajih za italijanska kandidata, pa ne za Laginjo. «Edinost» ima za svojo posebno logiko, ki je že davno znana zaradi njene naivnosti in zaman bi bilo, dokazovati ji, da nima prav. Argumenti ne zaležejo nikoli pri njej; ona bo vedno gonila le svojo. Ali za druge ljudi bodi povedano, da so imeli istrski socialisti v tem slučaju popolnoma prav. Kakor ne bi bilo nikakor mogoče, da bi bili socialisti v Labinu glasovali za Italijana, če bi bil slučajno prišel v ožjo volitev, ali pa v tržaški okolici, tako niso mogli glasovati za Hrvata v italijanskem okraju in ne bi bili mogli glasovati zanj, tudi če ne bi bil klerikalec, kakor je Laginja. Mogoče, da nam pridejo patriotje zopet s krivično razdelitvijo volilnih okrajev. Toda kdo je priznal Italijanom v Istri tri in na Goriskem tri mandate? Saj je bil dr. Laginja med tistimi, ki so sklenili tisti dragoceni kompromis! Socialisti se pa le drže tega, kar je sklenil državni zbor. Pulj so odkazali Italijanom, ergo gre ta mandat Italijanom, pa ne Laginji. Razdelitev volilnih okrajev smatramo tudi mi za krivično, a ravno zato ne maramo nikakor, da bi se vtihotapljalo poslance drugih narodov v določene kraje o slučajnimi kompromisi, ki bi odprli političnim kravjim kupčijam vsa vrata. Gospodom mora biti jasno, da je treba storiti potrebno za enakopravnost v državnem zboru legalnim putem in vzeti se jim mora misel, da se pravi navadnemu sejmarnstvu politika.

Socialni pregled.

Industrija v Avstriji je v neprestanem napredovanju. Da je gospodarski razvoj in gibanje tako malo znan širši javnosti, se je zahvaliti državi upravi, ki javnosti skoro nič ne seznaja z elementarnimi dejstvi gospodarskega življenja. Posebnega pomena pa je točen pregled gospodarskega razvoja za delavstvo, da ureja v smislu tega razvoja svojo strokovno organizacijo in taktiko. — Poslednje ljudsko štetje v Avstriji je zelo poučno glede na industrializacijo. Pripadalo je od 100

	oseb		zaposlenih	
	1890	1900	1890	1900
na poljedelstvo	55.88	52.43	62.41	58.16
» industrijo	25.76	26.78	21.23	22.29
» trgovino	8.85	9.96	6.23	7.34
» javne službe	9.51	10.83	10.15	12.35

Z navedenih števil je razvidno, da se le nekaj nad polovico avstrijskega prebivalstva živi od poljedelstva. V poslednjih 10 letih je število oseb, zaposlenih v industriji in trgovini, raslo, ono v poljedelstvu padalo, četudi se je ljudsko štetje vršilo v najhujši industrijalni krizi. Te številke govorijo, da v avstrijskem gospodarstvu še ni nastopila doba, ki jo bivši francoski minister Meline označuje na kratko: Povratak k grudi; pri nas velja še v polni meri: beg z grude. Na podlagi statistike se da opazovati druga zanimiva tendenca v industriji: prevladovanje veleobrata. Povprečno število uslužbencev v posameznem obratu te ali one stroke se je v poslednjem desetletju izdatno zvišalo.

Delavski boji leta 1906. Za avstrijsko industrijo je začela doba sedmih mastnih let. Zadnja kriza, ki je precej močno stresla naše gospodarsko

življenje ob začetku desetletja in je prizadela zlasti delavstvu težke rane, je pozabljena. Konjunktura je bila že lani izborna in vse kaže, da bodo industrialni profiti še nadalje naraščali.

V dobi krize je bilo avstrijsko podjetništvo nepričakovano »socialnega« duha. Reklo je, da se mora delavstvo ozirati na položaj industrije in da ne sme zahtevati ničesar, kar bi oteževalo stališče podjetnikov. Takrat se je učilo, da so interesi podjetništva in delavstva v nujni zvezi. Ko so se pa razmere izpremenile, ni bilo slišati ničesar več o tej doktrini, iz katere bi se moralo izvajati, da morajo podjetniki samo izboljšati položaj delavstva, kadar se poveča njih dobiček. Dividende kapitalistov naraščajo, ali o plačah delavcev in o drugih njih potrebinah se molči. — Najsijajnejši profiti podjetnikov ne prinesejo delavstvu ničesar brez boja. V tem oziru je bilo lansko leto značilno. Ako bi kaj veljala teorija »delavskih prijateljev« v meščanskih vrstah, bi bilo moralo biti to leto popolnoma mirno in položaj delavcev bi se bil »oral izboljšati kar samodsebe. Bilo je pa vse drugače. Delavci so morali prebiti celo vrsto težkih bojev in, kar so pridobili, so dosegli samo z lastno močjo.

V sledečem pregledu stavk tiči jasen dokaz, da je organizacija in neodvisno stališče edina pot, po kateri delavstvo kaj doseže.

Po posameznih strokah so bile stavke sledeče razdelene:

	Š t e v i l o			
	stavk	podjetij	jočih	zamuje-nih dni
Rudarstvo	72	88	31.663	178.202
Industrija kamna, zemlje, gline, stekla	90	175	9.746	82.021
Obdelovanje kovin	64	152	13.099	97.118
Izdelovanje strojev	46	46	5.483	139.564
Lesna in kavčukova industrija	26	45	1.861	29.786
Tekstilna industrija	127	167	32.006	367.587
Tapetniška obrt	5	171	577	6.403
Industrija oblek	85	1280	10.001	103.169
Papirna industrija	13	39	1.215	9.195
Industrija hranil	67	398	5.589	28.049
Kemična industrija	13	15	1.623	7.421
Stavbena obrt	150	326	12.656	191.823
Grafične obrti	18	49	946	10.580
Razsveta, kurila i. t. d.	1	1	6	12
Trgovina	18	25	1.055	6.441
Prevozna obrt	27	86	2.166	17.908
Druge podjetja	5	14	209	1.014

Stavke so obsegale vse stroke, v največjem obsegu tekstilno industrijo in stavbe.

Uspehe pokaže sledeči pregled:

	popolnoma deloma		
	uspešne	neuspešne	
Rudništvo	6	30	34
Ind. kamna i. t. d.	19	39	25
Obdelovanje kovine	16	34	20
Izdelovanje strojev	6	26	12
Lesna ind. i. t. d.	17	52	20
Kožna industrija	6	14	6
Tekstilna industrija	13	77	34
Tapetniška obrt	—	5	—
Industrija oblačil	22	47	11
Papirna industrija	2	4	6
Industrija hranil	12	30	20
Kemična industrija	2	6	3
Stavbena obrt	30	59	43
Grafične obrti	9	3	6
Razsveta, kurjava i. t. d.	1	—	—
Trgovina	2	10	4
Prevozna obrt	8	15	3
Druge podjetja	1	3	—

Po vzrokih se razvrste stavke:

	Za delavni Za druge		
	Za plačo	čas	zahteve
Rudništvo	57	2	33
Kamen i. t. d.	67	26	49
Kovina	39	26	36
Stroji	35	26	34
Les, kavčuk	72	60	44
Koža i. t. d.	16	12	13
Tekstilna industrija	103	57	74
Tapetništvo	5	5	2
Oblačila	68	39	48
Hranila	48	24	36
Stavbe	110	63	66
Kemična obrt	12	7	8
Grafične obrti	8	6	12
Razsveta i. t. d.	1	—	—
Trgovina	15	7	7
Prevoz	20	7	11
Druge podjetja	5	1	5

Največ stavk so povzročile mezdne razmere. Naravno je, da se je doseglo največ uspehov tam, kjer je bila najboljša organizacija.

Prostitucija in socialno vprašanje. Predstojnica nekega ženskega društva v Ženevi se je nedavno preoblekla kot delavka in šla ponoči v krutem mrazu po mestu prosit prenočišča. Hotela se je prepričati, kako se godi v takih strašnih nočeh onim ubožicam, ki se jim ni treba šele preoblečiti, da izgledajo kakor delavke. Poprosila je v 23 hotelih in prenočiščih, povsod so jo spodili, večinoma

zato, ker ni imela denarja. V treh hotelih so ji obljubili prenočišče za gotove usluge. Drugod so jo odkazali na policijo. Poskus je le iznova potrdil staro izkušnjo, da ženske brez službe in zaslužka brez izjeme propadejo prostituciji — ali smrti. Prostitucija bo rešena le s socialnim vprašanjem.

Socialisti!

Ne recite, da imamo šest let časa do prihodnjih volitev! Nihče ne ve danes, koliko življenja je prisojeno parlamentu. Delati je treba, kakor da so nove volitve že pred durmi.

Snujte povsod organizacije! Učvrstite obstoječe organizacije!

Skrbite za svoje časopise, da se razširijo in poglobe naše ideje!

Vse sodruge, ki imajo dobro voljo, pomagati nam pri delu, prosimo, naj nam pošljejo svoje naslove.

Najnovejše vesti.

Dunaj, 27. maja. V nedeljo je bil ogrski naučni minister Apponyi na Dunaju in napravil več obiskov. Cesar ga ni sprejel in avdienco po zahtevu ogrskega korespondenčnega urada tudi ni bila projektirana.

Praga, 27. maja. Novoizvoljeni mlado- in staročeski državni poslanci bodo imeli 31. t. m. skupno konferenco.

Lviv, 28. maja. Iz Vojnilova poročajo, da so pristasi mladorusinske stranke umorili rusinskega posestnika Tzilka, ker je glasoval za poljskega kandidata.

Budimpešta, 27. maja. Ogrski naučni minister je imel daljši pogovor z apostolskim nuncijem.

Budimpešta, 27. maja. Zbornici je predložen povod 40letnice kronanja ogrskega kralja zakonski načrt, po katerem se osnuje v Budimpešti delavski hospital, dalje delavski dom s knjižnico in v provinci več znanstvenih zavodov.

Budimpešta, 27. maja. Cesar je sprejel ogrskega ministrskega predsednika Weckerla v avdienci; razpravljala sta o ceremonijah za 40letnico kronanja.

Rudolfsgnad, 27. maja. Ljudje so spravili sebe in živino v zavetje, preden se je razlila Donava in poplavlila daleč naokrog vso okolico.

Pariz, 28. maja. Kamil Pelletan, ki ima po zahtevu časopisja močno hrepenenje po ministrskem portfelju, sistematično organizuje opozicijo protisedanji vladi.

Pariz, 27. maja. Ministrski predsednik Clemenceau v »Tempsu« odločno protestira proti trditvi Daumerja, da so se Montagninijeve listine po naročilu notranjega ministrstva namenoma krivo prevajale.

Peterburg, 26. maja. Sveti sinod je sklenil z ozirom na dogodke v dumi 20. t. m. sledeče: Več ekstremnim revolucionarnim strankam pripadajočih duhovnikov se seje ni udeležilo z namenom, da se umaknejo graji atentata na carjevo življenje. Z ozirom na okolnost, da je spoštovanje do carja z dostojanstvom duhovnika nerazdružno, smatra sinod pripadanje duhovnikov k ekstremnim strankam za nedopustno.

Moskva, 27. maja. V Simferopolu se je začela sodna obravnava proti udeležencem pogroma v oktobru 1905. Vse priče izpovedujejo, da je pogrom organizovala policija. Neki policijski uradnik je črnim stotinjam naznanil židovske hiše. Gubernator in poveljnik žandarmerije sta mirno opazovala pogrom. Med zaslišavanjem neke priče, kateri je bil umorjen soprog, se je predsednik sodnega dvora onesvestil.

Drohobicz, 28. maja. Iz Boryslava poročajo, da se je vnel v petrolejskih vrelcih velik požar, ki je pokončal vse stroje in priprave. Škoda znaša pol milijona kron.

New-York, 28. maja. Umrla je vdova po umorjenem ameriškem predsedniku Mac Kinleyu.

Washington, 27. maja. Velikanski tornado je ubil v severnem Texasu 11 oseb; šestdeset je ranjenih.

Tokio, 27. maja. Vest, da so beli razrušili v San Francisku japonsko kopališče in restavracijo, je povzročila med tukajšnjim prebivalstvom veliko razburjenje. Vendar se kakih mednarodnih komplikacij ni bati, ker je ameriški justični departement pozval lokalne oblasti v San Franciscu, da energično nastopijo napram protijaponskim izgredom.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Razglas.

Načelnništvo okrajne bolniške blagajne v Zagorju naznanja vsem članom in delodajalcem, da se bodo nove volitve delegatov in zastopnikov za dobo dveh let vršile za Zagorje in okolico dne 2. junija t. l. od 9.—11. ure za člane, od 11.—12. ure dopoldne za delodajalce v gostilni gospoda Antona Jana v Zagorju.

Za Litijo in okolico, kakor za sodni okraj Višnja gora se vrše volitve dne 4. junija t. l., in sicer od 9.—10. ure dopoldan za člane in od 10.—11. ure za delodajalce v gostilni gospoda pl. Wurzbacha v Litiji.

Delavci iz Zagorja in okolice volijo 32 delegatov, delodajalci pa 10 zastopnikov.

Delavci iz Litije in okolice in iz sodnega okraja volijo skupaj 10 delegatov in delodajalci pa 10 zastopnikov.

Zagorje, dne 22. majnika 1907.

M. Čobal
načelnik.

Pravkar je izšla brošura:

SPOLNE BOLEZNI

Ljudstvu v pouk in svarilo napisal

dr. I. Demšar

špecialist za kožne bolezni.

Cena 45 vin., za 10 iztisov 4 K franko

Pošilja se samo, ako se z naročilom obenem vpošlje dotični znesek.

Organizacijam in delavskim čitalnicam, pos. sodrugom

ki se zanimajo za največjo avstrijsko žensko organizacijo tobačnih delavk in delavcev, se priporoča v naročbo slov. strokovni list

„Tobačni delavec“

ki izhaja vsak prvi torek v mesecu ter stane za celo leto 1 K 20 vin.

Naroča se pri upravnistvu „Tobačnega delavca“, Dunaj V/12, Schmalzhofgasse 17.

Organizacije, sodrugi, pozor!

V proslavo splošne in enake volilne pravice je izvrševalni odbor založil krasne

umetniške razglednice

v barvotisku.

Cena	50 izvodom	3 K 25 v
„	100 „	5 „ 75 „
„	500 „	23 „ 75 „
„	1000 „	40 „ — „

Posamezni komadi po 8 vin.

Naroča se jih pri upravnistvu „Rdečega Prapora“ proti plačilu, oz. pošt. povzetju.

Sodrugi, sezite pridno po teh razglednicah!

„Rdeči Prapor“ izvod po 10 v se dobiva v Ljubljani v tobakarnah: Blaž, Dunajska cesta; Franzot, dr. kolodvor, Spod. Šiška; Kušer, Sv. Petra cesta; Pichler, Kongresni trg št. 3; Svatek, Glavni trg; Šešark, Selenburgove ulice; Velkavrh, Sv. Jakoba trg; Kleinstein, Jurčičev trg; Dolenc, Kolodvorske ulice, številka 27; Sušnik, Rimska cesta 24; Ušeničnik, Židovske ulice 1. — **Kranj:** Karol Florian, knjigarna. — **Jesenice:** Jakob Mesar, številka 101. — **Trst:** Lavrenčič, Piazza Caserma. — **Trst Rojano:** Močnik, tobakarna. — **Gorica:** Krebelj Peter, Kapucinske ulice številka 1. Schwarz, Šolske ulice. — **Reka:** Riccardo Camera, Corso 16.

Kaj hočejo socialni demokrati

ali program socialno-demokratske stranke.

Dolžnost vsakogar, ki se zanima za politično življenje, je, da se seznani s težnjami in zahtevami socialne demokracije. Cena brošure, ki obsega tudi narodnostni program avstrijske socialne demokracije

4 v, po pošti 8 v.

Naroča se je pri upravnistvu

„RDEČEGA PRAPORA“.

Naročajte edino slovensko revijo

Naši Zapiski.

Naročnina:

Za celo leto K 3, za pola leta K 1.50, za četrt leta 80 h, posamezne številke 50 h.

Uredništvo in upravnistvo v Ljubljani.

V založbi „Naših Zapisnikov“ se še dobe:

8. številka tretjega letnika: Nekaj kulturnih zavodov slovenskih, po 24 vin.

10. in 11. številka tretjega letnika: Prešernov spomenik, obsejajoča 48 strani, z lepim ovitkom; za naročnike po 50 vin., sicer franko 80 vin.

Drama Prešernovega duševnega življenja, predavanje g. dr. Ivana Prijatelja ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani, po 40 vin. pri upravnistvu „Naših Zapisnikov“ v Ljubljani.

I. S. Machar: Magdalena, povest v verzih; poslovenil A. Dermota, po 2 K.

Abditus: Občina in socializem, 70 vin.

P. Mihalek: Iz nižnj življenja, 1 K.

Za agitacijo pripravne so brošure:

Program socialne demokracije, po 4 vin., po pošti 8 vin.

Zvišanje duhovskih plač, po 10 vin., po pošti 14 vin.

Ako se jih naroči več, se dovoljuje popust po dogovoru.

Vsaka ponaredba in ponatisek je kazniv.

Edino pravi je

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6-dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

4 52—47

Thierryevo centifolijno mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam itd., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za poslani denar.

Te dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi p. Rogaški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

„RDEČI PRAPOR“

je najradikalnejše slovensko glasilo, nujno potrebno vsakemu delavcu in vsakomur, ki hoče biti objektivno informiran o do-
mači in splošni politiki.

„RDEČI PRAPOR“ je najmodernejši slovenski list, ki ne bi smel manjkati v nobenem bralnem društvu ali čitalnici ter napredni hiši.

Priporočajte „Rdeči Prapor“ povsod!

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
za nesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani, Koroške ulice 20.
Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

Tiskarna Iv. Pr. Lampret

Kranj :: Gorenjsko :: Kranj

se priporoča p. n. občinstvu v vsakovrstno izvrševanje tiska od navadne do najmoderneje oblike. Ker je bogato založena z modernimi črkami in okraski ter opremljena z najnovejšimi stroji in električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v vsaki množini, in sicer: uradne tiskovine, kuverte, račune, pisnene papirje, cenike, etikete, bolete, časopise, knjige, brošure, cirkularje, reklamne liste, lepake, opomine, vabila, molitvenike, mrtvaška naznanila, razglednice, hranilne in zadržne knjižice, poročna naznanila, vizitke, vstopnice, zavitke, dopisnice, jedilne liste, vignete i. t. d., sploh izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela okusno in ceno.